

Omgaan met deining (5): haaks of parallel - 3

Jolt Oostra

We roeien op de IJssel. Heel mooi, maar met de nodige risico's. Vooral sturen op de IJssel is iets wat niet vanzelf gaat. Wat is het dan prettiger dan een rubriek in de Bellnote, waar je zittend in je luie stoel, alles leest over het sturen op de IJssel? Zodat je in de boot precies weet waar je aan toe bent? En als die rubriek geschreven wordt door onze eigen Jolt Oostra, wat willen we dan nog meer? Veel lees- en leerplezier!

In 8 tot 10 afleveringen komen de meest "populaire" stuurvraagstukken aan de orde:

1. Stroom: waar wel/niet laten lopen
2. Stilliggen = gaande houden
3. Rondmaken op stroom 1.
4. Rondmaken op stroom 2.
5. Omgaan met deining 1: leg stil die boot!
6. Omgaan met deining 2: nooit ernaar toe.
7. Omgaan met deining 3: haaks of parallel-1
8. Omgaan met deining 4: haaks of parallel-2
9. Omgaan met deining 5: haaks of parallel-3
10. Havens in-/ uitvaren

In deze aflevering:

'Omgaan met deining: haaks of parallel ? (3)'

Tussen de lange en de korte schepen uit de vorige aflevering zit gedurende het zomerseizoen nog een categorie: de motorjachten, of minder complimenteus, strijkijzers.

Die term slaat vooral op de vorm (**Fig.1**) en bepaald niet op de deining die ze veroorzaken. Ze kunnen namelijk knap hinderlijk zijn, vooral wanneer ze te snel varen want dan beginnen ook deze schepen 'opduwertjesgedrag' te vertonen. Zie Kribbigheden 8.

Dat te hard varen gebeurt nogal eens en dat komt meestal doordat de bemanning totaal geen ervaring heeft. Zo'n schipper stuurt alsof hij aan het autorijden is, kijkt niet om zich heen en heeft geen idee van wat hij veroorzaakt. Kan dat dan zomaar? Helaas, ja. In Nederland mag iedereen zonder vaarbewijs en zonder enige ervaring met een motorboot het water op! Alleen als de boot langer is dan 15m of sneller kan varen dan 20km/u moet je een vaarbewijs hebben. Het merendeel is echter 8-12 m lang, kan niet harder dan 12-14km/u en valt dus niet onder de vaarbewijsplicht. De verhuurbedrijven varen er wel bij want 'even een bootje huren' wordt met het jaar populairder. Zo'n onervaren bemanning is overigens goed te herkennen want het is meestal een zootje aan boord. Ze laten bijvoorbeeld tijdens het varen de stootwillen en/of 'losse einden' buiten hangen. Zie **Fig.2**. Een ervaren schipper zal dat nooit doen. Wees dus gewaarschuwd als je van alles overboord ziet hangen en blijf uit de buurt! Ten aanzien van de keuze 'haaks of parallel' vormen de jachten een lastige categorie. Het golfpatroon dat ze veroorzaken verandert namelijk

met de snelheid d.w.z. de golven worden scherper naarmate het schip sneller vaart.. Dat geldt met name voor de veel voorkomende schepen met een scherpe rompvorm als in **Fig.1** en **Fig.2**. Ook de patrouilleboten van Politie en Rijkswaterstaat (RWS) vallen in deze categorie.

Fig.1 Aquanout

Fig.2 Super Favorite

Fig.3 Valkvlet

Het geldt ook, maar in mindere mate, voor schepen met een ronde rompvorm zoals onze bloedeigen "Cantecler" die tot najaar 2009 achter

het Daventria-botenhuis lag, **Fig.3** en **Fig.4**. Dit is een zg. rondspant-vlet. Ze hebben een toelopend en oplopend achterschip. In vaktermen heet dat een 'geveegde kont'. Een raar praatje, maar zo heet het echt. Het resultaat is wel dat zo'n achterschip het water wat makkelijker "loslaat" en daardoor minder gauw scherpe golven veroorzaakt. Niettemin, blijf goed kijken en kies: parallel of toch maar haaks.

Fig.4 Valkvlet

De laatste tijd zien we op de IJssel soms ook motorsloepen (grachtenbootjes). Qua rompvorm zijn ze licht verwant aan de vlet en qua golfgedrag ook, zolang ze rustig varen. Vaak ligt er echter een veel te zware motor in en bij vol gas wordt het dan gewoon een 'opduwertje'.

Naast 'koekenbakkers' zijn er gelukkig ook ervaren schippers die goed beseffen dat ze een voor roeiers hinderlijke deining kunnen veroorzaken. Nu ligt de kruissnelheid van veel motorjachten zo rond de 10 km/u en dat is toevallig ook ongeveer de gemiddelde snelheid van een C-4. Je zult dan ook merken dat 'sociale' motorbootschippers geduldig achter je aan blijven varen omdat ze beseffen dat een kleine verhoging van hun snelheid de deining al enorm doet toenemen: het opduwertjesgedrag. Doe zo'n schipper en jezelf een plezier en laat even lopen. Je geeft hem de gelegenheid je met een normale snelheid op te lopen en je hebt veel minder last van hem dan wanneer je wacht tot hij besluit om toch maar een tandje bij te zetten.

Tenslotte de 'halfglijders'. We kennen ze als "speedboten", al dan niet met waterskiërs erachter. (**Fig.5.**) Dit zijn geen waterverplaatsende boten, zoals alle vorige, maar korte boten met een groot motorvermogen. Ze hebben een breed en plat achterschip en mede daardoor komen ze bij het opvoeren van de snelheid gedeeltelijk uit het water. Ze klimmen als het ware op hun eigen boeggolf. 'Planeren' heet dat en ze glijden dus gedeeltelijk. De weerstand in het water wordt daardoor veel lager en zo kunnen ze hoge snelheden ontwikkelen (50km/u of meer). In die toestand veroorzaken ze alleen wat oppervlakkige deining en voor ons volstaat 'light paddle' doorvaren meestal wel. Het ziet er weliswaar angstwekkend uit, maar probeer de schipper niet met armsgbaren te

bewegen tot langzaam varen want zodra hij gas terugneemt zakt de boot terug in het water. Het wordt dan weer een waterverplaatsend schip en het gedraagt zich dan net als (daar heb je 'm weer!) het opduwertje, *mèt* de hoogst vervelende deining die erbij hoort. Dus laat 'm maar gaan. De schippers weten meestal wel wat ze doen want voor deze boten (meer dan 20km/u) is het vaarbewijs verplicht.

Die vaarbewijsplicht geldt overigens ook voor jetski's, waterscooters en dergelijke contrapties, maar of de eigenaren daarvan het ook weten mag je je afvragen..

Fig. 5 Speedboat

Fig. 6 Sport Cruiser

Een tussenvorm tussen speedboat en gewoon motorjacht is de helaas steeds populairder wordende sportcruiser. Ze bieden het comfort van een motorjacht maar varen wel 2-4x zo snel **Fig.6**. Populair bij Duitsers die na een vakantie in Friesland nog een heel eind stroom-op moeten. Ze gedragen zich meestal opvallend netjes. Vaak durven ze je niet in te halen en blijven ze achter je aan hangen. Ook hier geldt weer: wacht niet tot ze hun geduld verliezen en geef ze de gelegenheid om je met lage snelheid in te halen. Niettemin, reken op een forse boeggolf en (dit geldt eigenlijk steeds) blijf ver weg van de steile walkanten in de stad want daarvandaan komt zo'n golf 90° gedraaid terug en dan rest je slechts een schietgebedje.. Blijf dus op grote afstand, kijk goed naar de deining en maak je keus. Veel schuim op de kam? Haaks en stilliggen!

Samenvattend, je zult het vaak moeten hebben van de oude timmermanswijsheid:

*Kijken, Kijken, Kijken,
Denken, Denken,
Doen!*